

JAARVERSLAG 2014

11 november 2015

INHOUD

1. Inleiding	2
2. Voorgeschiedenis	3
3. Wet bescherming persoonsgegevens BES	4
4. Instelling en inrichting van de toezichthouder	7
5. Beoogde aanpak	9
6. Activiteiten in 2014	8
7. Samenwerking binnen het Koninkrijk der Nederlanden	11

1. Inleiding

In kleinschalige eilandsamenlevingen als die van de openbaar lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, is het van essentieel belang dat zorgvuldig wordt omgegaan met privacy in het algemeen en persoonsgegevens in het bijzonder. Dit vergt een aanpak die aansluit bij de geografische en sociale realiteiten in deze Nederlandse gemeenschappen in het Caribisch gebied, welke sterk afwijken van die in het Europese deel van Nederland. Het eigen karakter van elk van de eilanden is doorslaggevend voor de wijze waarop met persoonsgegevens wordt omgegaan

Dit verslag gaat over de bescherming van persoonsgegevens op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Op 10 oktober 2010 zijn deze eilanden door staatkundige hervormingen onderdeel van het Nederlandse staatsbestel geworden. Bonaire, Sint Eustatius en Saba zijn sindsdien elk afzonderlijk een openbaar lichaam van Nederland.¹

In verband met de constitutionele aanpassingen zijn ingrijpende wijzigingen in de wet- en regelgeving doorgevoerd. Onderdeel van die hervormingen is dat op 10 oktober 2010 de Wet bescherming persoonsgegevens BES (Wbp BES) in werking is getreden. Met ingang van 1 april 2014 zijn een voorzitter en twee andere leden van de Commissie toezicht bescherming persoonsgegevens BES (hierna te noemen: de Commissie), de onafhankelijke toezichthouder ingevolge de Wbp BES, benoemd.

Volgens de Wbp BES dient de Commissie jaarlijks vóór 1 september een verslag op te stellen over het afgelopen kalenderjaar. Ondanks de opgelopen vertraging ontvangt u hierbij het jaarverslag 2014.

¹ om precies te zijn: 'ander openbaar lichaam' in de zin van artikel 134 van de Grondwet.

2. Voorgeschiedenis

Vóór de invoering van de Wbp BES was er op Bonaire, Sint Eustatius en Saba geen algemene regelgeving op het gebied van de verwerking van persoonsgegevens. Wel werd het recht op privacy beschermd door internationale verdragen.² Sinds 10 oktober 2010 geldt de bescherming van persoonsgegevens van artikel 10 van de Grondwet en is de werking van het Dataverdrag van Straatsburg³ en het Aanvullend Protocol uitgebreid tot de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

De Wbp BES is een direct uitvloeisel van het laatstgenoemde verdrag en protocol, waarin gedetailleerde richtlijnen zijn opgenomen ter bescherming van persoonsgegevens. De Wbp BES is gebaseerd op de in het Europese deel van Nederland geldende Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Er zijn echter een aantal verschillen zoals het ontbreken van de meldingsplicht van bepaalde gegevensverwerkingen bij de toezichthouder alsook het ontbreken van voorafgaande onderzoeken door de toezichthouder voor risicovolle gegevensverwerkingen. Daarnaast kent de Wbp BES geen mogelijkheid om over te gaan tot het instellen van een functionaris voor de gegevensbescherming. De wetgever heeft deze verschillen blijkens de parlementaire stukken willen introduceren om een overbelasting van bestuursorganen en het bedrijfsleven in de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba te voorkomen.

In 2013 heeft het Ministerie van Veiligheid en Justitie een projectteam, 'Project implementatie Wbp BES', in het leven geroepen met als doel te voorzien in de inrichting, positionering en bemensing van de Commissie. Het projectteam is op zowel organisatorisch als inhoudelijk verkennend niveau aan de slag gegaan en heeft daarmee de weg gebaand voor de start van de Commissie per 1 april 2014.

Na beëindiging van de werkzaamheden in het kader van het project op 1 oktober 2014 is afgesproken dat de Commissie en het secretariaat een beroep zouden kunnen doen op de expertise van het Servicecentrum Privacy en Veiligheid.

² Artikel 8 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en fundamentele vrijheden (EVRM) en artikel 17 van het Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR).

³ Verdrag tot bescherming van personen met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens.

3. Wet bescherming persoonsgegevens BES

De essentie van de Wbp BES is dat de verwerking van persoonsgegevens in de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba in eerste instantie is toegestaan, maar dat daarbij een aantal spelregels worden gerespecteerd, zoals:

- behoorlijke en zorgvuldige verwerking;
- uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden; en
- rechtmatige grondslag.

De Wbp BES is van toepassing als sprake is van:

een persoonsgegeven dat wordt verwerkt (verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, doorzenden, verspreiden, ter beschikking stellen, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, afschermen, uitwissen en vernietigen) en is opgenomen in een bestand:

De Wbp BES heeft betrekking op alle gebruik van persoonsgegevens, van het verzamelen ervan tot en met het vernietigen van persoonsgegevens, tenzij uitdrukkelijk bij de wet uitgesloten. Zo valt een bestand bedoeld voor privé of huishoudelijk gebruik, zoals een adressenboek, niet onder het bereik van de Wbp BES. Andere uitzonderingsgronden voor de toepassing van de Wbp BES zijn onder meer de verwerking van persoonsgegevens voor journalistieke, artistieke of literaire doeleinden en overheid gerelateerde terreinen waarvoor specifieke regels over de bescherming van persoonsgegevens gelden zoals politiegegevens.

Indien persoonsgegevens worden verwerkt, dan dient in ieder geval aan de volgende beginselen te worden voldaan:

- noodzaak: alleen die persoonsgegevens die nodig zijn voor het beoogde doel mogen worden verwerkt;
- doelbinding: de verwerking is in overeenstemming met het doel waarvoor het persoonsgegeven is verstrekt en het doel moet welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd zijn;
- proportionaliteit: de inbreuk op de privacy mag niet onevenredig zijn in verhouding tot het beoogde doel van de verwerking;
- subsidiariteit: als er minder ingrijpende middelen mogelijk zijn om het doel te bereiken, dan dienen die uitgeput te worden alvorens wordt overgegaan tot de verwerking van persoonsgegevens; en
- transparantie: voor de betrokkene moet duidelijk zijn welke gegevens zich waarom en waar bevinden.

4. Instelling en inrichting van de toezichthouder

De Commissie toezicht bescherming persoonsgegevens BES (hierna te noemen: de Commissie) is overeenkomstig de Wbp BES als onafhankelijke toezichthouder ingesteld. Zij heeft tot taak om toe te zien op de verwerking van persoonsgegevens overeenkomstig de Wbp BES. De Commissie is tevens belast met het toezicht op de verwerking van politiegegevens⁴ en de basisadministraties persoonsgegevens⁵ in de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba .

Als uitvloeisel van het hiervoor beschreven Project implementatie Wbp BES zijn met ingang van 1 april 2014 een voorzitter en twee andere leden bij koninklijk besluit benoemd. Tevens is per die datum de Regeling rechtspositie leden Commissie toezicht bescherming persoonsgegevens BES in werking getreden. Daarin is onder meer bepaald dat functies en nevenfuncties van de leden openbaar moeten worden gemaakt. Een actuele opgave van de hoofd- en nevenfuncties ligt zowel bij de Minister van Veiligheid en Justitie als bij de Commissie ter inzage.

De samenstelling van de Commissie is als volgt:

- mr. dr. Glenn A.E. Thodé (*Voorzitter*)
- Esther M.H. Pourier-Thodé, MBA (*Commissielid, plaatsvervangend voorzitter*)
- mr. Jacques J. van Eck (*Commissielid*)

De Commissie wordt sinds 1 juni 2014 ondersteund door een secretariaat. De secretaris-functie werd in 2014 vervuld door mevr. mr. Lizanne Kos-Garcia.

Voor de secretaris is in 2014 een opleidingsplan opgesteld. Deze opleiding heeft geresulteerd in onder meer een 'meeloopstage' bij het CBP en het Servicecentrum Privacy en Veiligheid van het ministerie van Veiligheid en Justitie alsook het volgen van een praktijkcursus over de bescherming van persoonsgegevens binnen het (semi)overheidsdomein.

Voor de interne werkwijze zal door de Commissie diverse stukken moeten worden vastgesteld, zoals het beleid hoe wordt omgegaan met voorlichtings- en informatieverzoeken, het communicatie- en taalbeleid, het bestuurs- en vergader regement, een mandaatregeling voor het secretariaat, het reisbeleid en de klachtenregeling. Voor de werkzaamheden in 2015 is een activiteitenplan opgesteld en begroting voorgelegd en geaccordeerd door het ministerie van Veiligheid en Justitie.

Tenslotte houdt de Commissie toezicht. Haar taken en bevoegdheden bestaan uit het geven van voorlichting en advies, het behandelen van klachten en het verrichten van ambtshalve onderzoek. Ook houdt de Commissie toezicht op politiegegevens in de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba en op de basisadministratie van de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba; dit is echter in afzonderlijke wetten geregeld.

⁴ Artikel 36g van de Wet politiegegevens

⁵ Artikel 30, derde lid van de Wet basisadministraties persoonsgegevens BES (Wbap BES).

5. Beoogde aanpak 2014 en verder

De Commissie is zich ervan bewust dat zij in de uitoefening van haar taken prioriteiten moet stellen en niet alle doelen tegelijk gerealiseerd kunnen worden. Enkele redenen zijn de beperkte bemensing van het secretariaat in combinatie met de vereiste specialistische know-how, de grote verschillen tussen de eilanden onderling in taal en cultuur, de geografische uitgereiktheid van het werkgebied en het feit dat het raamwerk voor de bescherming van persoonsgegevens nog nieuw is. Ook het beperkte budget stelt een grens aan de ambities en doelen van de commissie.

De Commissie zal zich mede daarom inzetten voor een vruchtbare samenwerking met andere instanties binnen en buiten de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

De Commissie laat zich inspireren door haar zusterorganisatie in het Europese deel van Nederland, het College bescherming persoonsgegevens (CBP), en diens rechtsvoorganger, de Registratiekamer. Mede gelet op de eigen cultuur en identiteit van elk van de eilanden zal de Commissie bij haar taakuitoefening in de beginfase de nadruk leggen op het creëren van bewustwording als het gaat om de bescherming van persoonsgegevens.

Bewustwording

Gedurende de eerste drie jaar zal de Commissie de bescherming van persoonsgegevens voornamelijk door middel van bewustwording bevorderen. De Commissie werkt toe naar een gevoelde verantwoordelijkheid van mensen en organisaties op de eilanden om zorgvuldig met persoonsgegevens om te gaan. Dit is een *conditio sine qua non* voor de naleving van de wettelijke normen in de praktijk.

Bij het versterken van het bewustzijn omtrent persoonsgegevens wil de Commissie publieke voorlichting geven en andere vormen van communicatie toepassen met uiteenlopende doelgroepen.

Organisaties, inwoners en personen die tijdelijk verblijven op Bonaire, Sint Eustatius en Saba moeten allereerst weten dat er wetgeving ter bescherming van persoonsgegevens bestaat. Een ieder dient ermee bekend te worden welke rechten zij in dit verband hebben. Door effectieve communicatie wordt het belang van een zorgvuldig gebruik van persoonsgegevens voor steeds meer partijen duidelijk.

Het werken aan bewustwording over de omgang met persoonsgegevens gebeurt door het vertalen van de wettelijk kaders naar concrete werkterreinen. De Commissie is van plan de bewustwording vorm te geven, door onder andere één of meer van de volgende communicatiemiddelen toe te passen:

- informatiebladen;
- mediacontacten;
- voorlichtingsbijeenkomsten;
- een telefonisch spreekuur (dit is een ambitie);
- een eigen website.

De Commissie wil in contacten met organisaties en instellingen investeren zodat zij zich daadwerkelijk ‘verantwoordelijk’ gaan voelen voor de bescherming van persoonsgegevens op hun terrein. Hiermee wordt beoogd kansen te creëren om een voorlichtende rol te vervullen in de beginfase van ontwikkelingen en projecten. Die vroegtijdige betrokkenheid biedt mogelijkheden om bij de realisatie oplossingsrichtingen aan te geven die in overeenstemming zijn met de regelgeving, ook waar het gaat om technologie die daarbij kan worden gebruikt.⁶

De verantwoordelijke speelt een belangrijke rol bij de bescherming van persoonsgegevens. Veel van de verplichtingen van de Wbp BES zijn immers opgelegd aan de verantwoordelijke. De Commissie wenst te stimuleren dat verantwoordelijken zelf actief invulling geven aan de bescherming van persoonsgegevens. Een cruciale plicht betreft de beveiligingsplicht, op grond waarvan de verantwoordelijke passende technische en organisatorische maatregelen treft ter beveiliging van persoonsgegevens en ter voorkoming van onnodige verzameling en verdere verwerking van persoonsgegevens.

⁶ Op grond van artikel 13 van de Wbp BES zijn verantwoordelijken verplicht om passende technische en organisatorische maatregelen te nemen.

6. Activiteiten in 2014

Vergaderingen CBP BES (intern)

De oprichtingsvergaderingen van de Commissie vonden plaats in de maanden januari en maart van 2014. Het eerste jaar vergde het opzetten van eigen organisatie en haar interne werkwijze, waaronder de invulling van het secretariaat, relatief veel aandacht. Ook werd een aanvang gemaakt met de opleiding van het secretariaat, zoals beschreven in het hoofdstuk 'Instelling en inrichting van de toezichthouder. Tegelijkertijd was het opbouwen van externe relaties en de taakuitvoering van het begin af aan onderdeel geweest van de werkzaamheden van zowel de Commissie als het secretariaat.

Mediacontact

Al voor de officiële startdatum van 1 april 2014 hebben de leden van de Commissie zich voorgesteld aan de samenleving. Er is publiciteit geweest over de benoeming in diverse media, zoals de krant en nieuwswebsites. Ook hebben zij drie radio-optredens op Bonaire gehad. De leden hebben tijdens deze interviews uitleg gegeven over het bestaan van de Wbp BES en het belang voor iedereen om bewust om te gaan met de verwerking van persoonsgegevens. Dit heeft vervolgens een reeks van inhoudelijke vragen opgeleverd, hetgeen als een positieve uitwerking van alle media-aandacht kan worden gezien.

Kennismakingsbezoek

Begin juni 2014 heeft de Commissie diverse kennismakingsbezoeken afgelegd bij betrokkenen van het Ministerie van Veiligheid en Justitie en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Uiteraard is ook het College Bescherming Persoonsgegevens bezocht, de onafhankelijke toezichthouder in het Europese deel van Nederland.

De Commissie vindt persoonlijke interactie een belangrijk middel om het privacy bewustzijn in Caribisch Nederland te versterken en de bekendheid met het bestaan van het normenstelsel te bevorderen. In het kader hiervan zijn de voltallige Commissie en het secretariaat in september 2014 op Saba en Sint Eustatius geweest om zich ook aldaar persoonlijk te presenteren. De werkbezoeken stonden vooral in het teken van kennismaking met de eilandsbesturen en een aantal 'verantwoordelijken'. In het kader hiervan is tevens Engelstalig presentatiemateriaal ontwikkeld en gebruikt.

CBP op Curaçao is nog niet actief maar de secretaris heeft regelmatig contact gehad met de projectleider, Shirley Cecilia, over de voortgang van CBP. CBP Curaçao heeft mooie folders, radiospotjes etc. Dit hebben ze destijds samen met Balance Consultancy Group opgezet. Onderwerpen van gesprek waren onder meer de praktische toepassing van de wet en over de mogelijkheid om in de toekomst samen activiteiten te organiseren en dus samen te werken.

Voorlichting

In de beginfase van het Project implementatie Wbp BES heeft de projectsecretaris op zowel Bonaire, Saba als Sint Eustatius voorlichting aan verschillende groepen verantwoordelijken gegeven. De voorlichting in de onderwijssector op Sint Eustatius heeft ertoe bijgedragen dat er op de Gwendoline van Putten School een informatief stuk over de Wet bescherming persoonsgegevens in de schoolgids 2014-2015 is opgenomen. De Commissie is dan ook erg tevreden dat het geven van voorlichting al zijn eerste vruchten heeft afgeworpen en zal hierop kunnen voortborduren.

In de startfase heeft de projectsecretaris op de bovenwinden een aantal scholen bezocht. Op Saba werd een gezamenlijke voorlichtingsbijeenkomst voor verschillende verantwoordelijken (waaronder scholen) georganiseerd. Hierbij waren uitgenodigd: Saba Comprehensive School en Sacred Heart School.

Op Sint Eustatius heeft de Commissie ervoor gekozen om vanwege de krappe tijdsplanning de scholen niet te bezoeken. Hier was er geen voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd. De verantwoordelijken (waaronder Voogdijraad, St. Eustatius Health Center) werden op locatie bezocht.

Begin december 2014 werd op Bonaire een themabijeenkomst met de justitiële keten van Caribisch Nederland georganiseerd. Hiermee werd beoogd om de bewustwording op het gebied van de bescherming van persoonsgegevens in relatie tot de Wet bescherming persoonsgegevens BES en de Wet politiegegevens te vergroten.

Samenwerking

In juni 2014 is in samenwerking met het Agentschap Basisadministratie, Persoonsgegevens en Reisdocumenten (BPR) op Bonaire een themabijeenkomst georganiseerd over de Persoonsinformatie-voorziening van Caribisch Nederland (PIVA), zoals de bevolkingsregisters van de openbare lichamen officieel worden aangeduid. Zowel afnemers als beheerders van PIVA hebben bij elkaar gezeten om te komen tot meer bewustwording over het beheer en het gebruik van PIVA. Tijdens deze bijeenkomst is een aanzet gegeven voor de totstandkoming van de werkgroep 'Gezamenlijke kwaliteitsverbetering gegevens PIVA'. De Commissie is de deelnemers van de bijeenkomst erkentelijk voor hun inbreng.

Vooruitzicht CBP BES 2015

Verder heeft de Commissie en het secretariaat voorbereidingen getroffen voor de activiteiten voor 2015. Het ging hier onder meer om het plannen van doelgerichte voorlichting aan verantwoordelijken. De intentie is om de focus te leggen op de relatie werkgever-werknemer. De voorlichting zal gefaseerd aan specifieke doelgroepen plaatsvinden. De intentie is om aanvankelijk de meest risicovolle doelgroepen te benaderen. Te denken valt hierbij aan de verwerkers van bijzondere persoonsgegevens. Het secretariaat zal teksten opstellen die als basis kunnen dienen voor communicatiemateriaal. De Commissie wenste alle speerpuntactiviteiten die in het activiteitenplan en begroting 2015 zijn opgenomen in dat jaar uit te kunnen voeren. Dit veronderstelde wel een tijdige en adequate voorziening van mensen en middelen.

Voor 2015 heeft de Commissie het voornemen om een website lanceren waar burgers (betrokkene en verantwoordelijken) informatie kunnen krijgen over bescherming van persoonsgegevens. Dit zal aansluiten bij het beoogde aanpak van de Commissie om zo breed mogelijk te communiceren, met als uiteindelijke doel bewustwording te creëren als het gaat om de bescherming van persoonsgegevens.

7. Samenwerking binnen het Koninkrijk der Nederlanden

In het belang van een goede bescherming is volgens de Commissie een vruchtbare samenwerking tussen de betrokken instanties in het gehele Koninkrijk cruciaal. Op de allereerste plaats streeft de Commissie naar een nauwe samenwerking met het CBP, haar zusterorganisatie in het Europese deel van Nederland en met het Servicecentrum Privacy & Veiligheid. Als kleinschalige toezichthouder kan de Commissie voortbouwen op de kennis en ervaring die daar gedurende de afgelopen decennia is opgebouwd.

Voor de toepassing in een kleinschalige, eilandelijke context in het Caribisch gebied kijkt de Commissie vooral uit naar samenwerking met de toekomstige toezichthouders in de autonome landen van het Koninkrijk. In Sint Maarten en Curaçao is met de Wbp BES vergelijkbare wetgeving geïntroduceerd. In Aruba is eveneens wetgeving inzake persoonsgegevens van kracht, waarin overigens geen bepalingen omtrent extern toezicht zijn opgenomen.

In Curaçao is een op- en inrichtingstraject van een toezichthouder begonnen. De komende tijd zal de Commissie bezien welke rol de toekomstige lokale toezichthouder daar gaat spelen en hoe een mogelijke samenwerking vormgegeven zou kunnen worden. Dit zou een belangrijke factor kunnen zijn voor een succesvolle bescherming van persoonsgegevens tussen de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba en Curaçao. De Commissie is er nog niet bekend mee op welke termijn in Sint Maarten invulling zal worden gegeven aan extern toezicht.